КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

КАФЕДРА СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ

ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ПРОЄКТ

«ПРОДЮСЕРСЬКА РОЗРОБКА ПОСТАНОВКИ ВИСТАВИ ЗА П’ЄСОЮ «КАЛІГУЛА» АЛЬБЕРТА КАМЮ»

Виконав:

студент 4 курсу, групи БАМП 1-22

спеціальності – 026 Сценічне мистецтво

ОП «Акторська майстерність та продюсування»

Трембецький Владислав Володимирович

Керівник продюсерського проекту –

доцент кафедри, кандидат філософських наук

Матяш Сергій Вікторович

Київ - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОДЮСУВАННЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДРАМИ 5

1.1. Філософська драма як жанр сценічного мистецтва 5

1.2. Основні принципи та завдання театрального продюсування філософської драми 7

1.3. Специфіка продюсування філософської драми в сучасному українському театрі 8

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1. 9

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ П'ЄСИ «КАЛІГУЛА» АЛЬБЕРТ КАМЮ 11

2.1. Історія створення та постановок п'єси 11

2.2. Драматургічна структура твору 12

2.3. Персонажі, символіка та мовні особливості п'єси 13

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2. 14

РОЗДІЛ 3. ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ПІДХІД ДО ПОСТАНОВКИ П'ЄСИ «КАЛІГУЛА» 16

3.1. Розробка концепції та підбір творчої команди 16

3.2. Етапи реалізації постановки: від підготовки до прем'єри 18

3.3. Фінансове планування, маркетинг і просування проєкту 20

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3. 22

ВИСНОВКИ 23

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА 25

ДОДАТКИ 26

ВСТУП

У нашому суспільстві, сучасний театр уже не може просто розважати. Особливо зараз. Навкруги війна, питання влади, втрат, свободи і того, куди вона може завести людину. Тому для свого дипломного проєкту я вибрав п’єсу Альбера Камю «Калігула».

Ця історія мене зачепила ще на першому курсі. Молодий римський імператор після смерті сестри Друзілли повністю ламається. Він розуміє, що світ абсурдний, і вирішує, що йому тепер усе можна. І починає руйнувати все навколо в погоні за «абсолютною свободою». Камю писав це під час Другої світової, але коли читаєш сьогодні - мурашки по шкірі, ніби про наш час.

Особисто мене в цій п’єсі найбільше вразило, як швидко розумна і чутлива людина може перетворитися на монстра, коли втрачає сенс життя.

Актуальність теми важко переоцінити. Зараз люди йдуть у театр не тільки відпочити, а й знайти відповіді або хоча б поставити правильні питання. «Калігула» дає таку можливість. Він змушує задуматися про ціну влади, про те, що відбувається з людиною, коли вона вирішує, що їй усе дозволено, і про те, як суспільство реагує на божевілля правителя. У часи, коли весь світ дивиться на приклади диктатури і опору, постановка цієї п’єси може зібрати велику аудиторію - від молоді, яка шукає сенс, до старшого покоління, яке пам’ятає тоталітарні часи.

Об’єктом дослідження став процес створення театральної вистави, а предметом - особливості продюсування саме цієї п’єси для широкої аудиторії.

Мета моєї роботи - зробити повноцінний продюсерський проєкт постановки «Калігули», щоб його можна було реально поставити в професійному чи великому незалежному театрі і зібрати нормальну аудиторію. Це не просто студентська робота «для галочки». Я робив так, щоб план можна було взяти і запустити по-справжньому.

Для цього я:

розібрався, як продюсувати філософську драму;

детально проаналізував саму п’єсу;

придумав сучасну концепцію;

розписав усі етапи - від ідеї до прем’єри і просування.

Я використовував аналіз літератури, вивчення постановок «Калігули» в різних країнах, порівняння і практичне планування. Усе, що я пропоную, орієнтовано на реальний великий театр, а не тільки на студентський майданчик.

Практична цінність роботи в тому, що це готовий продюсерський план, який можна взяти і реалізувати в професійному театрі. Такий проєкт показує, як зробити філософську драму зрозумілою і привабливою для тисяч глядачів, а не тільки для вузького кола. Це також внесок у розвиток сучасного українського театру - показати, що ми можемо працювати з серйозним європейським матеріалом і робити з нього подію.

Структура дипломної роботи проста: вступ, три основні розділи (теорія, аналіз п’єси, продюсерський підхід), висновки, список літератури та додатки з кошторисом, планом і ескізами.

Я сподіваюся, що цей проєкт вийде не просто дипломом, а реальною основою для вистави, яку захочуть побачити багато людей.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОДЮСУВАННЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДРАМИ

1.1. Філософська драма як жанр сценічного мистецтва

Філософська драма - це не просто спектакль. Це коли після вистави ти йдеш з театру і ще кілька днів у голові крутяться питання, на які немає простих відповідей. Тут головне не хто з ким посварився і хто кого кохає, а внутрішні конфлікти, сенс життя, свобода, влада і абсурд навколо. На відміну від звичайної побутової драми, де все крутиться навколо інтриг, кохання чи сімейних сварок, тут головне - внутрішній конфлікт героя, його ідеї і боротьба з самим собою та світом. Глядач виходить з театру не просто з емоціями, а з думками, які не дають спокою ще довго.

Жанр старий, ще з давніх греків. Але по-справжньому розквітнув у XX столітті після воєн, коли люди побачили, на що здатна «нормальна» цивілізація. Альбер Камю - один з найяскравіших представників. «Калігула» написана в 1941–1944 роках під час нацистської окупації. Після смерті сестри імператор приходить до висновку, що богів немає, світ безглуздий - і значить, усе дозволено. І починає свій страшний експеримент.

Після двох світових воєн люди побачили, на що здатна «цивілізована» людина, і почали сумніватися практично в усьому: у прогресі, моралі, сенсі життя. Саме тоді з’явився театр абсурду і сучасна філософська драма.

Камю відрізняється від інших авторів театру абсурду. У нього не просто безвихідь. У нього є бунт. Людина повстає проти абсурду, навіть якщо це її знищує. Його п’єса «Калігула», написана в 1941-1944 роках під час нацистської окупації Франції, стала справжньою класикою. Головний герой - молодий імператор, який щойно втратив кохану сестру Друзіллу. Ця втрата повністю ламає його. Він приходить до висновку, що світ абсурдний, богів немає, а значить - усе дозволено. Калігула починає свій «експеримент»: вимагає від сенаторів неможливого, вбиває без причини, грається з життями людей, намагаючись довести, що свобода може бути абсолютною. Камю показує, як ця ідея поступово перетворюється на жорстокість, самотність і

саморуйнування. Це не просто портрет божевільного тирана - це глибокий філософський трактат про те, що відбувається з людиною, коли вона вирішує стати «богом» на землі і втратити всі моральні межі. Камю сам казав, що Калігула - це людина, яка шукає сенс і не знаходить його, тому намагається замінити його владою.

Камю відрізняється від інших авторів театру абсурду, таких як Семюел Беккет чи Ежен Іонеско. У них часто панує чиста безвихідь і абсурд без надії. У Камю ж є бунт. Його герої не просто страждають - вони повстають проти абсурду, навіть якщо це коштує їм життя. Саме тому «Калігула» досі ставлять у всьому світі і кожен раз знаходять у ній щось нове. У різних постановках Калігулу грали по-різному: хтось робив акцент на божевіллі, хтось - на трагедії самотності, хтось - на політичній сатирі.

Для України зараз це дуже болюча і близька історія. Влада, втрати, межі свободи, божевілля - все це ми бачимо щодня. Якщо поставити правильно, вистава може сильно «зайти» і молоді, і старшим людям. «Калігула» в цьому контексті звучить дуже сильно і актуально. Український глядач може побачити паралелі з сучасними диктаторами, з темою опору, з особистою втратою і пошуком сенсу в абсурдній реальності війни. Постановка такої п’єси може стати не просто спектаклем, а подією, яка змусить людей говорити і думати.

Для великої аудиторії філософська драма особливо цінна. Вона універсальна: молодь бачить у ній бунт і питання свободи, старше покоління - попередження про тоталітаризм, інтелектуали - філософський диспут. Головне - правильно подати матеріал. Якщо зробити виставу надто «академічною» і сухою, глядач просто не зрозуміє. А якщо знайти емоційний і візуальний ключ (сучасна сценографія, сильна акторська гра, актуальні акценти без прямолінійності), то спектакль може зібрати повну залу і стати справжньою культурною подією.

Отже, філософська драма - це потужний інструмент, який дозволяє театру бути не тільки мистецтвом розваги, а й способом осмислення реальності. І

«Калігула» Альбера Камю - один з найкращих прикладів, чому цей жанр досі живий, актуальний і потрібний сучасному глядачеві, особливо в Україні.

1.2. Основні принципи та завдання театрального продюсування філософської драми

Продюсувати філософську драму - це складніше, ніж комедію. Треба, щоб людина і задумалася, і не нудьгувала дві години.

Головне для мене:

- Чітка концепція - розуміти, про що саме вистава.
- Не переборщити зі складністю - щоб нормальний глядач зрозумів.
- Бути обережним з темами (влада, божевілля, насильство) - особливо зараз.
- Використовувати сучасні штуки: світло, відео, звук, щоб було динамічно.
- Гнучкість - життя постійно все змінює.

Продюсер у такому проєкті - це і мозок, і організатор, і навіть трохи психолог. Я намагаюсь розвиватись у всіх цих напрямках.

Основні завдання продюсера в такому проєкті:

1. *Вибір і адаптація тексту* (іноді треба трохи скоротити або зробити акценти, щоб було зрозуміліше для сучасного глядача).
2. *Підбір сильної команди*: режисер, який добре розуміє філософію Камю, актори, здатні тримати увагу в довгих монологах, художник, який зробить сцену сучасною і сильною.
3. *Фінансування*: шукати гранти, спонсорів, продавати квитки, можливо, краудфандинг.
4. *Маркетинг*: пояснити великій аудиторії, чому варто йти на «важку» п’єсу - через тизери, пости в соцмережах, статті в пресі, дискусії після спектаклю.
5. *Організація всього процесу*: репетиції, технічна частина, прем’єра, можливо, гастролі.

У професійному театрі продюсер - це фактично «мозок» і «серце» проєкту. Він несе відповідальність за все: від грошей до того, щоб вистава дійсно «зачепила» людей і залишилася в пам’яті. Якщо продюсер добре зробить свою роботу, то навіть складна філософська драма може стати успішною і зібрати велику аудиторію.

Для мене як майбутнього продюсера важливо розуміти ці принципи, бо «Калігула» - це саме той матеріал, який вимагає і креативності, і жорсткого планування. Без цього нічого не вийде.

1.3. Специфіка продюсування філософської драми в сучасному українському театрі

В Україні з такими п’єсами завжди було важко. Грошей мало, великі театри частіше ставлять те, що краще продається. Тому «Калігулу» частіше роблять незалежні команди.

Але тема зараз дуже влучна. Головне, як мені здається, це не робити грубих прямих паралелей з сьогоднішнім днем, а дати людям самим подумати. Потрібен сильний режисер, актори, які потягнуть довгі монологи, і розумна, але не дорога сценографія.

Просувати теж треба вміти: пояснювати людям, чому варто йти на «важку» п’єсу.

Особливість полягає в тому, що п’єса дуже актуальна для нашого часу. Теми влади, божевілля, меж свободи і втрати близьких сильно відгукуються українському глядачеві. Багато хто бачить у Калігулі паралелі з сучасними подіями, але тут треба бути дуже обережним. Прямі паралелі можуть зробити виставу занадто важкою або навіть болісною, тому краще давати глядачеві можливість самому зробити висновки.

Ще один важливий момент - актори і режисура. Для такої п’єси потрібен режисер, який добре відчуває філософію Камю, і актори, здатні тримати довгі монологи і передавати внутрішній надрив героя. Не кожен з цим справляється, тому підбір команди - це один з ключових етапів.

Сценографія теж має бути продуманою. Краще мінімалізм або сучасні технології - відео, світло, звук. Великі декорації часто забирають багато грошей і можуть відволікати від самого тексту. Головне, щоб вистава виглядала професійно і сучасно, щоб велика аудиторія не розчарувалася.

Просування - ще один важливий аспект. Треба активно пояснювати людям, чому варто йти на «Калігулу». Добре працюють короткі тизери в соцмережах, статті в медіа, партнерства з культурними проєктами. Після спектаклю можна робити обговорення, щоб люди могли поділитися думками.

Для великої аудиторії важливо обрати нормальний майданчик - театр з доброю репутацією і великою залою. Якщо все зробити правильно, вистава може стати справжньою подією, про яку говоритимуть. Глядач зараз готовий до серйозного театру, головне - знайти правильний підхід і не зробити виставу нудною.

Загалом, специфіка продюсування філософської драми в Україні полягає в тому, що треба поєднувати європейські традиції з нашими реаліями. Це складно, але саме тому цікаво. «Калігула» - хороший приклад того, як стара п’єса може звучати дуже сучасно і знаходити відгук у тисяч людей.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.

Підсумовуючи перший розділ, можна сказати, що філософська драма - це особливий жанр, який змушує театр працювати не тільки на емоціях, а й на думках. Він з’явився не вчора і має глибоке коріння, але саме в XX столітті, завдяки таким авторам, як Альбер Камю, став по-справжньому потужним інструментом. «Калігула» - яскравий приклад того, як через історію однієї людини можна говорити про великі речі: владу, свободу, абсурд і межі людських можливостей.

Продюсування такої драми вимагає особливого підходу. Тут важливі і концептуальність, і баланс між складністю і доступністю, і етичність, і вміння працювати з обмеженими ресурсами. В Україні це ще складніше через фінансові обмеження, але водночас актуальніше, бо теми п’єси дуже близькі до того, що ми переживаємо зараз.

Загалом, теоретичні основи показують, що продюсер філософської драми - це не просто організатор, а людина, яка повинна розуміти ідею твору і вміти донести її до великої аудиторії. Без цього хорошої вистави не вийде. У наступних розділах я буду застосовувати ці принципи до конкретної п’єси «Калігула».

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ П'ЄСИ «КАЛІГУЛА» АЛЬБЕРТ КАМЮ

2.1. Історія створення та постановок п'єси

П'єса «Калігула» Альбера Камю з'явилася не просто так. Камю почав працювати над нею в 1941 році, коли Франція була окупована нацистами. Це був важкий час - війна, страх, цензура. Він писав її до 1944 року, і текст вийшов дуже гострим. Камю тоді вже був відомий як філософ і учасник Опору. П'єса стала частиною його «циклу абсурду» разом з есе «Міф про Сізіфа». У 1944 році її надрукували, а прем'єра відбулася в 1945-му в Парижі. Тоді вона викликала багато суперечок: хтось казав, що це геніально, хтось - що занадто жорстоко і песимістично.

Камю написав «Калігулу» на основі реальних історичних фактів про римського імператора Гая Цезаря Августа Германіка, якого всі знали як Калігулу. Але він не робив історичну драму. Він взяв реальну фігуру і перетворив її на філософський образ. Після смерті сестри Друзілли Калігула розуміє абсурдність життя і починає свій «експеримент» - намагається жити так, ніби все дозволено. Камю показує, як свобода без меж призводить до катастрофи. Сам автор говорив, що Калігула - це людина, яка шукає сенс і не знаходить його, тому намагається замінити його владою.

Перші постановки були в Європі. У Франції її ставили досить часто, особливо в 50–60-ті роки. Потім п'єсу почали ставити по всьому світу. У США, Німеччині, Англії - скрізь знаходили свій підхід. Деякі режисери робили акцент на божевіллі і жорстокості, інші - на трагедії самотності і пошуку сенсу. У сучасних постановках часто використовують відео, сучасний одяг або навіть елементи фізичного театру, щоб було цікавіше для сьогоднішнього глядача.

В Україні «Калігулу» ставили не так часто, як класику, але постановки були. У радянські часи п'єсу майже не чіпали через гостру критику влади. Після незалежності з'явилися перші спроби. У 2000-х і 2010-х її ставили в деяких театрах Києва, Львова та Харкова. Після 2014 року інтерес зріс - люди почали бачити в п'єсі паралелі з сучасністю. А після 2022-го «Калігула» став ще актуальнішим. Зараз його ставлять рідше, але коли ставлять - це завжди

подія. Режисери намагаються знайти зв’язок з українською реальністю: влада, опір, втрати, абсурд війни.

Для великої аудиторії ця п’єса цінна тим, що вона універсальна. Не обов’язково знати всю філософію Камю, щоб зрозуміти головне - до чого може довести безмежна влада і відсутність меж. Саме тому я вважаю, що сучасна постановка «Калігули» може зібрати повну залу і стати не просто спектаклем, а приводом для розмов після вистави.

Історія створення і постановок показує, що п’єса не втрачає актуальності. Навпаки - з кожним новим часом вона відкривається по-новому. Для мене як продюсера це означає, що проєкт має шанс на успіх, якщо правильно його подати сучасному глядачеві.

2.2. Драматургічна структура твору

П’єса «Калігула» Альбера Камю побудована досить класично за формою, але всередині все дуже сучасно і радикально. Вона складається з чотирьох актів, які розвиваються без перерв у часі, але показують, як поступово головний герой опускається все глибше в своє божевілля.

Головний конфлікт не зовнішній, а внутрішній. Калігула бореться не з конкретними ворогами, а з самим абсурдом існування. Він ставить питання: якщо богів немає і все безглуздо, то чому не робити все, що заманеться? Навколо нього - сенатори, коханка Цезонія, поет Сціпіон та інші. Вони намагаються його зупинити або хоча б зрозуміти, але марно. Камю використовує багато монологів, особливо у Калігули. Ці монологи - це не просто слова, а цілі філософські роздуми. Вони довгі, але дуже сильні і тримають увагу.

Структура п’єси складається з чотирьох актів і розвивається як єдиний процес без чітких перерв. Перший акт - це зав’язка. Калігула дізнається про смерть сестри і зникає. Коли він повертається, він уже інша людина. Далі кожен акт показує новий етап його «експерименту»: від перших дивних наказів до повного хаосу.

Конфлікт у п’єсі в основному внутрішній. Калігула бореться не стільки з зовнішніми ворогами, скільки з самим абсурдом життя. Він ставить питання, на які немає відповіді, і намагається знайти сенс через дію. Навколо нього - сенатори, коханка Цезонія, поет Сціпіон. Вони намагаються його зрозуміти або зупинити, але кожен по-своєму.

Камю активно використовує монологи. Особливо потужні вони у Калігули - довгі, поетичні, з філософським підтекстом. Вони не просто пояснюють дії, а показують, як працює його думка. Є і елемент «театру в театрі»: Калігула сам влаштовує вистави для сенаторів, змушуючи їх грати за своїми правилами. Це додає додатковий шар і робить структуру динамічною.

Композиція має чітку кульмінацію і трагічну розв’язку. Глядач бачить, як герой крок за кроком руйнує себе і все навколо. Така структура зручна для постановки: вона тримає увагу і дозволяє добре розкрити акторів.

2.3. Персонажі, символіка та мовні особливості п’єси

Персонажі в «Калігулі» прописані так, що кожен з них несе свою частину загальної ідеї. Головний герой - ***Калігула*** - це центральний і найскладніший образ. Він не просто жорстокий тиран. Це людина, яка пережила сильний біль, втратила опору і почала шукати сенс у абсурді. Він розумний, чутливий і водночас страшний у своїй логіці. Кожна його дія - це крок у безодню, і глядач бачить, як він сам це розуміє, але не може зупинитися.

Цезонія - коханка імператора. Вона єдина, хто намагається залишатися з ним до кінця. Її роль - показати, що навіть любов не завжди може врятувати від божевілля. Вона бачить, як Калігула змінюється, страждає через це, але продовжує бути поряд. Її монологи і діалоги додають п’єсі людяності.

Сціпіон - молодий поет. Він спочатку співчуває Калігулі, бачить у ньому щось близьке, але поступово відвертається. Через нього Камю показує, як ідеалізм стикається з реальністю. ***Сенатори*** - це колективний образ маси. Вони бояться, підлещуються, терплять, а в кінці повстають. Вони не герої і не лиходії - просто звичайні люди, які намагаються вижити.

Символіка в п’єсі працює тонко і точно. Місяць часто з’являється як образ недосяжної мрії і божевілля. Калігула дивиться на нього і говорить про бажання доторкнутися до неможливого. Море - символ безмежної свободи, яка лякає своєю глибиною. Театр у театрі - один з найцікавіших прийомів: Калігула сам влаштовує «вистави» для сенаторів, змушуючи їх грати в його правилах. Це підкреслює, що все навколо може бути грою.

Мовні особливості теж важливі. Камю поєднує філософську точність з живою, емоційною мовою. Монологи Калігули довгі, поетичні, з повторами і контрастами. Вони звучать як внутрішній монолог людини, яка думає вголос. Діалоги короткі, гострі, часто з паузами, які говорять більше, ніж слова. Такий стиль дозволяє акторам добре розкритися і тримає увагу глядача.

Загалом, персонажі, символіка і мова роблять «Калігулу» сильним сценічним текстом. Він дає простір для акторської гри, режисерських ідей і глибокого сприйняття. Саме тому п’єса досі працює на великій сцені і може зачепити різну аудиторію.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.

Підсумовуючи другий розділ, можна сказати, що п’єса «Калігула» Альбера Камю - це добре продуманий і сценічно сильний текст, який поєднує філософську глибину з живою драматургією. Історія створення показує, як Камю, пишучи під час війни, вкладав у твір власні переживання і роздуми про абсурдність буття. Структура чітка, динамічна і логічна: чотири акти поступово показують, як головний герой опускається все глибше в своє божевілля. Зав’язка, розвиток, кульмінація і трагічна розв’язка працюють так, що глядач постійно тримає напругу і не втрачає інтересу.

Персонажі прописані яскраво і неоднозначно. Калігула - центральний образ, складний і суперечливий, не просто тиран, а людина, яка страждає і шукає. Цезонія, Сціпіон, сенатори - кожен виконує свою роль і допомагає розкрити головні ідеї. Символіка (місяць, море, театр у театрі) працює тонко і підсилює зміст, не перевантажуючи текст. Мова п’єси поєднує філософську

точність з емоційністю: монологи потужні, діалоги гострі, паузи говорять не менше, ніж слова.

Загалом, «Калігула» має великий потенціал для сучасної постановки. П’єса не застаріла - вона дає режисеру і акторам простір для творчості, а глядачеві - можливість і думати, і відчувати. Аналіз показав, що текст добре підходить для великої аудиторії, якщо правильно розставити акценти і не перевантажувати зайвими ефектами.

РОЗДІЛ 3. ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ПІДХІД ДО ПОСТАНОВКИ П'ЄСИ «КАЛІГУЛА»

3.1. Розробка концепції та підбір творчої команди

Концепція постановки - це основа всього проєкту. Для «Калігули» я пропоную сучасну філософсько-психологічну драму, орієнтовану на велику аудиторію. Головна ідея: показати, як людина, яка втратила сенс, намагається знайти його через абсолютну владу і свободу. Виставу робимо динамічною, з сильними емоціями, сучасною сценографією і акцентом на акторській грі, щоб було цікаво дивитися навіть тим, хто не знайомий з філосфією Камю.

Концепція передбачає:

1. Мінімалістичну, але стильну сценографію (темні тони, відео-проекції, динамічне світло).
2. Сучасний одяг або умовні костюми, щоб глядач відчував зв'язок з сьогоднішнім днем.
3. Сильні монологи Калігули з підсвіткою і звуком для максимального ефекту.
4. Динаміку і контрасти (від спокою до хаосу).

Такий підхід дозволить зібрати велику аудиторію - від молоді, яка любить сучасний театр, до людей старшого віку, які цінують класику.

Підбір творчої команди - один з найважливіших етапів. Я брав людей за досвідом, мотивацією і вмінням працювати з серйозним матеріалом.

1. ***Режисер-постановник*** - досвідчений режисер, який уже працював з філософською драмою або класикою. Він відповідатиме за загальну концепцію, роботу з акторами і ритм вистави.
2. ***Художник-постановник / сценограф*** - спеціаліст, який зробить мінімалістичне, але потужне оформлення (відео, світло, реквізит).
3. ***Акторський склад*** - головну роль Калігули гратиме сильний драматичний актор з хорошою дикцією і здатністю тримати увагу. (На мою думку, на цю роль чудово підходить Олександр

Рудинський) Цезонію - акторка, яка може передати любов і біль (Анастасія Пустовіт – як на мене, гарний варіант) Інші ролі (Сціпіон, сенатори) - актори, які добре працюють в ансамблі.

4. **Композитор / звукорежисер** - для створення атмосфери (напруга, паузи, сучасна музика).

5. **Світлорежисер** - важливий для динаміки і емоційного ефекту.

6. **PR-менеджер і маркетолог** - людина, яка займатиметься просуванням, соцмережами і продажем квитків.

Команду я підбирав так, щоб усі розуміли концепцію і були мотивовані. Для великої аудиторії важливо, щоб актори були відомі або мали сильну енергетику на сцені. Усі договори і обов'язки фіксуються письмово, щоб уникнути непорозумінь. Така концепція і команда дають хороші шанси на успішну постановку, яка зможе зібрати повні зали і залишити сильне враження.

Сценографію я думав достатньо довго. Я назвав концепцію умовно «Дзеркальний лабіринт». Головна ідея - показати, як людина, яка втратила сенс, намагається знайти його через тотальну владу і свободу.

Сценографія - величезна кількість дзеркал на сцені. Калігула постійно бачить себе звідусіль. Простір викривлюється, ламається, створює відчуття абсурду і самотності. Холодне світло, мінімалізм, сучасні костюми з елементами римського стилю.

Символізм самотності: Дзеркальні панелі створюють простір, де герой бачить лише власне відображення, що підкреслює абсолютну самотність диктатора та його неможливість вийти за межі власного «Я».

Викривлення реальності: Рухомі дзеркала дозволяють динамічно змінювати простір, створюючи ілюзію деформації та абсурдності світу, в якому живе Калігула.

Холодна атмосфера: Використання металу, дзеркал та холодного неонового освітлення замість теплих декорацій підкреслює емоційну пустку та «місячну» холодність задумів головного героя.

Костюми персонажів звісно також мають свої символізми та значення.

Зв'язок епох: Поєднання сучасного ділового костюма з елементами римської тоги (накидки) демонструє, що природа тиранії та боротьби за абсолютну свободу не змінилася за тисячі років.

Колірна психологія: Монохромна гама (чорний, білий, сірий) зосереджує увагу глядача на внутрішньому стані персонажів, а не на зовнішньому блиску, що притаманно саме філософській драмі.

Статус та трагізм: У костюмі Цезонії мінімалізм вечірньої сукні підкреслює її благородство, а темні кольори та металеві аксесуари — траурний настрій та неминучість трагічного фіналу.

Такий підхід дозволяє зробити постановку сучасною, стильною та зрозумілою для широкої аудиторії, зберігаючи при цьому інтелектуальну глибину першоджерела.

3.2. Етапи реалізації постановки: від підготовки до прем’єри

Я подумсав та розділив весь процес створення вистави на три великі частини. Загальна тривалість проєкту - 5-6 місяців. Це оптимальний термін для такої серйозної п’єси, як «Калігула». Він дозволяє не просто «відрепетирувати», а зробити дійсно якісний продукт, який можна показувати великій аудиторії.

Перша частина - підготування ґрунту

Це найважливіший фундаментальний етап. Якщо тут все продумати, то далі робота йде набагато легше.

На початку ми збираємо основний склад команди і проводимо серію спільних читок п’єси. Не просто читаємо, а обговорюємо кожну сцену: що хотів сказати Камю, які емоції має викликати той чи інший момент, як сьогодні може звучати цей текст. Особливу увагу приділяємо кастингу. Роль Калігули - це майже половина успіху вистави, тому актор має бути не просто

талановитим, а здатним витримати величезне емоційне навантаження і довгі філософські монологи.

Паралельно йде активна робота над візуальною частиною. Разом з режисером і художником-постановником ми остаточно затверджуємо концепцію «дзеркального лабіринту», робимо ескізи і технічні розрахунки. Також формуємо повний райдер: що саме потрібно з техніки, світла, звуку і реквізиту.

На цьому етапі я займаюся юридичними питаннями: укладаю договори з усіма учасниками, готую кошторис, календарний план і необхідні документи для університету та грантодавців. Починається активний пошук фінансування - подача заявок, зустрічі зі спонсорами, запуск краудфандингової кампанії. Крім того, вже створюються перші промоматеріали: концепт афіші, короткі тизери і текст для сторінки проєкту в соцмережах.

Наприкінці цього періоду команда має бути повністю сформована, концепція затверджена, а фінансування - хоча б частково закрите. Без цього переходити до репетицій ризиковано.

Друга частина - основна робота над виставою.

Це найдовший і найбільш творчий етап, під час якого вистава реально оживає.

Спочатку йде глибокий репетиційний процес. Перші кілька тижнів ми приділяємо розбору тексту, роботі над характерами і внутрішнім станом героїв. Потім переходимо до мізансцен, ритму і взаємодії акторів. Дуже багато часу відводиться на роботу з монологами Калігули - вони мають звучати не як філософська лекція, а як щире, болісне і водночас страшне роздумування людини, яка втратила сенс.

Після того, як акторська частина більш-менш готова, починається технічний блок. Монтуємо дзеркальні конструкції, налаштовуємо складне світло (холодне, «місячне», з різкими контрастами), звук і відео-проекції. Проводимо серію генеральних прогонів з повним технічним оснащенням.

Саме на цьому етапі стає зрозуміло, чи працює наша концепція на практиці, чи треба щось змінювати.

Паралельно з репетиціями активно розвивається маркетингова кампанія: публікуємо уривки з репетицій, робимо інтерв'ю з акторами, запускаємо таргетовану рекламу. Починаємо передпродаж квитків, щоб уже на момент прем'єри була певна заповнюваність.

На цьому етапі я постійно контролюю бюджет, графік і моральний стан команди. Якщо десь виникають проблеми (актор не вписується, щось не працює в сценографії), швидко коригуємо.

Третя частина - вихід до глядача.

Фінальний етап, який завершує підготовку і переводить проєкт у режим реальних показів.

Ми проводимо останні технічні прогони вже на основному майданчику, доводимо всі деталі до ідеального стану. Після цього - прем'єра. Планую 4-6 показів на першому етапі, щоб вистава «розкрутилася» і отримала відгуки.

Під час прем'єрних показів обов'язково фіксуємо виставу на відео і робимо якісну фотофіксацію. Після кожного спектаклю збираємо відгуки глядачів - як через короткі анкети, так і через живе спілкування в фоє. Це допомагає зрозуміти, що спрацювало, а що треба доопрацювати.

Завершується етап підготовкою детального звіту для університету, грантодавців і для власного портфоліо.

Такий поділ на три частини дозволяє системно підходити до роботи, вчасно бачити проблеми і не допускати хаосу. Для складної філософської драми, якою є «Калігула», саме спокійний і продуманий темп підготовки є запорукою якісного результату.

3.3. Фінансове планування, маркетинг і просування проєкту

Фінансове планування - одна з найважливіших частин проєкту, особливо коли ми орієнтуємося на велику аудиторію і професійний рівень. Я розрахував бюджет на 5-6 місяців роботи, щоб усе зробити якісно і без зайвих ризиків.

Я свідомо (а може і не дуже) розрахував бюджет на рівні 185 тисяч гривень. Це не мало і не замало - реальна сума для якісної постановки в середньому театрі.

Основні статті витрат:

- Реквізит, декорації і костюми - 35 000 грн (мінімалістичний, але стильний дизайн).
- Технічне забезпечення (світло, звук, відео-проекції, оренда обладнання) - 45 000 грн.
- Гонорари творчій команді (режисер, актори, художник, композитор) - 55 000 грн.
- Маркетинг і просування (реклама, поліграфія, SMM) - 30 000 грн.
- Транспорт, логістика і непередбачені витрати - 20 000 грн.

Джерела фінансування:

- Гранти та державна підтримка - 40-45%.
- Спонсори і партнерства - 25-30%.
- Продаж квитків і краудфандинг - 20-25%.
- Власні кошти продюсера - 5-10%.

Я веду щотижневий контроль витрат, щоб не вийти за межі. Є резерв 10% на форс-мажор (наприклад, додаткове обладнання або рекламу).

Маркетинг і просування. Щоб зібрати велику аудиторію, маркетинг починається заздалегідь. Головний меседж: «Калігула - це не просто класика, це розмова про владу, свободу і те, що відбувається з нами зараз».

План просування:

- За 2 місяці до прем’єри - запуск сторінки в Instagram і TikTok, регулярні тизери з репетицій.
- За місяць - активна реклама, статті в медіа, партнерства з театральними пабліками.
- За 2 тижні - продаж квитків, анонс прем’єри, запрошення преси.
- Після прем’єри - поширення відеофрагментів і обговорення в соцмережах.

Використовуємо таргетовану рекламу, короткі емоційні відео і хештеги. Плануємо 4-6 показів, щоб вистава «розкрутилася».

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.

Третій розділ повністю присвячений практичній стороні проєкту - як саме можна реалізувати постановку «Калігули» на професійному рівні для великої аудиторії. Я розробив концепцію, яка поєднує філософську глибину п’єси з сучасною сценічною мовою, щоб вистава була цікавою і зрозумілою широкому глядачеві. Підбір творчої команди зроблений з урахуванням досвіду і вміння працювати з складним матеріалом. Етапи реалізації розписані чітко і поетапно - від підготовки до прем’єри, щоб нічого не пропустити і вчасно вирішувати проблеми. Фінансове планування показало, що проєкт реальний навіть за середніх бюджетів. Кошторис у 185 000 грн дозволяє зробити якісну постановку, а джерела фінансування (гранти, спонсори, квитки) роблять його здійсненним. Маркетингова стратегія орієнтована на велику аудиторію: активна робота в соцмережах, тизери, партнерства і просування, яке починається заздалегідь. Це дасть можливість не тільки окупити частину витрат, а й зробити виставу помітною культурною подією. Загалом, розділ 3 доводить, що «Калігула» може стати успішним професійним проєктом. Продюсерський підхід, який я запропонував, поєднує креативність, чітке планування і орієнтацію на глядача. Така модель дозволяє поставити складну філософську драму так, щоб вона зачепила тисячі людей і залишилася в пам’яті. Цей розділ показує, що навіть непроста п’єса може бути реалізована якісно, якщо правильно організувати процес. У висновках до всієї роботи я підведу загальні підсумки.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження в межах дипломної роботи на тему «Продюсерський проєкт вистави «Калігула» Альберт Камю» було розроблено комплексну стратегію створення та просування театрального продукту, орієнтованого на широку глядацьку аудиторію. Отримані результати дозволяють сформулювати такі висновки:

1. **У теоретичному аспекті** доведено, що філософська драма в сучасному театральному просторі трансформується з вузьконішового інтелектуального жанру на актуальний інструмент суспільної комунікації. Визначено, що специфіка продюсування творів такого типу полягає у необхідності «перекладу» складних екзистенційних категорій (абсурд, бунт, межі свободи) на мову емоцій та візуальних образів, зрозумілих сучасному глядачеві. Встановлено, що в умовах українського театру продюсер має враховувати соціально-політичний контекст (досвід війни, диктатури, втрат), що робить матеріал Камю не просто класикою, а гострим висловлюванням про сьогодення.

2. **Шляхом детального аналізу п'єси «Калігула»** було виявлено її потужну внутрішню динаміку та універсальність. Встановлено, що конфлікт твору, попри його інтелектуальну природу, має чітку подієву структуру, яка дозволяє утримувати увагу глядача протягом чотирьох актів. Доведено, що образ Калігули як «продюсера власного абсурду», який влаштовує «театр у театрі» для сенаторів, є ідеальним майданчиком для реалізації сучасних сценографічних рішень та глибокої психологічної гри. Використання символіки (місяць як метафора неможливого, море як символ свободи) дозволяє створити багатошарове візуальне оформлення вистави.

3. **Запропонований продюсерський підхід** базується на принципі «концептуального мінімалізму». Концепція передбачає відмову від громіздких історичних декорацій на користь динамічного світла, відео-арту та сучасного звукового дизайну, що значно знижує витрати та підвищує мобільність вистави. Особливу увагу приділено формуванню творчої групи:

залучення медійних та професійно сильних акторів (зокрема, кандидатур Олександра Рудинського та Анастасії Пустовіт) розглядається як інструмент залучення аудиторії та гарантія якості художнього продукту.

4. **Фінансово-організаційна модель проєкту** продемонструвала свою ефективність та реалістичність. Розрахований бюджет у 185 000 грн розподілено між ключовими напрямами: технічне оснащення (24,3%), гонорарний фонд (29,7%) та маркетинг (16,2%). Запропонована диверсифікація джерел фінансування (гранти, спонсорство, краудфандинг та квиткова виручка) мінімізує фінансові ризики та забезпечує сталість проєкту на етапі прокату.

5. **Маркетингова стратегія** проєкту розроблена з урахуванням специфіки цифрового споживання контенту. Акцент на ранньому просуванні через тизери, SMM-активність у TikTok та Instagram, а також залучення глядачів до пост-спектаклевих дискусій дозволяє сформувати навколо вистави спільноту лояльних глядачів. Це перетворює постановку з разової акції на тривалий культурний процес, що має потенціал для гастрольної діяльності та участі у фестивалях.

Практичне значення роботи полягає у створенні готового до реалізації кейсу, який може бути використаний як у державному секторі, так і незалежними театральними об'єднаннями для постановки складної інтелектуальної драматургії. Розроблений план доводить, що за правильної продюсерської стратегії філософська драма здатна бути конкурентоспроможною, актуальною та фінансово життєздатною у сучасному культурному просторі України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. **Камю А.** Калігула : п'єса // Камю А. Вибрані твори : у 3 т. / пер. з фр. О. Жупанського. - Київ *(Основне джерело тексту п'єси)*.
2. **Камю А.** Міф про Сізіфа. Есе про абсурд / пер. з фр. О. Жупанського. - Київ : Port-Royal, 2005. *(Для теоретичного обґрунтування «циклу абсурду»)*.
3. **Березова О.** Театральний продюсер в Україні: специфіка професії та напрями діяльності. - Київ : НАКККіМ, 2018. *(Для Розділу 1 та 3)*.
4. **Варбанець Т. В.** Арт-менеджмент та продюсерство в сучасному театральному мистецтві України : навч. посіб. - Одеса : ОНМА ім. А. В. Нежданової, 2020.
5. **Гірняк М.** Філософська драма XX століття: генеза, поетика, типологія. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. *(Для Розділу 1.1)*.
6. **Матюшко А.** Сучасні маркетингові стратегії в театральній діяльності. - Театральне мистецтво, 2022. № 4. *(Для маркетингового плану)*.
7. **Павлов О.** Організація театральної справи: від ідеї до прем'єри. - Київ : Мистецтво, 2019.
8. **Тимошенко О.** Економіка та фінансування культурних проектів : методичні рекомендації. - Київ : КНУТіТ ім. І. К. Карпенка-Карого, 2020. *(Для розрахунку кошторису)*.
9. **Методичні рекомендації** з підготовки продюсерського проєкту здобувачів вищої освіти КНУТД. - Київ : КНУТД, 2024.
10. **Методичні рекомендації** до написання продюсерського проєкту студентів 4 курсу підготовки бакалавра спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» / уклад. В. Бурназова. - Київ: КНУТД, 2024.

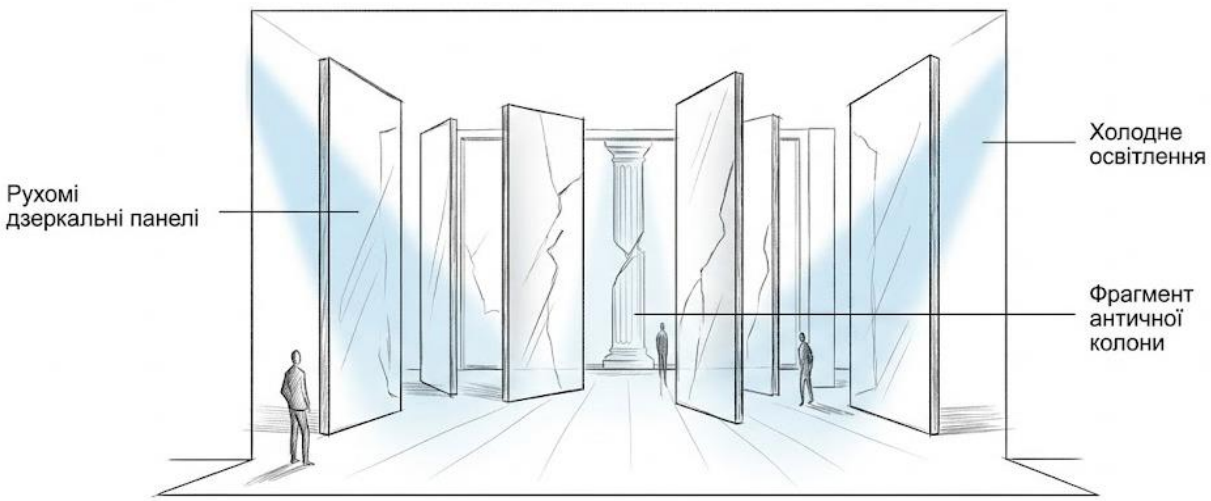
ДОДАТКИ

Додаток А. Календарний план реалізації проєкту

№	Етап робіт	Терміни	Основні заходи
1	**Підготовчий**	1-2 місяць	Укладання авторських угод, кастинг акторів, розробка режисерської експлікації, пошук майданчиків та фінансування.
2	**Виробничий**	3-4 місяць	Репетиційний процес, виготовлення декорацій за ескізами, пошиття костюмів, запис музичного супроводу.
3	**Технічний**	5 місяць	Світлові та звукові репетиції на локації, монтаж сценографії, генеральні прогони з повним оформленням.
4	**Реалізація**	4-6 місяць	Активна PR-кампанія, продаж квитків, прем'єрні покази та збір відгуків глядачів.

Стаття витрат	**Опис та характеристика витрат**	**Сума (грн)**
Творчі гонорари	Оплата постановчої групи та акторського складу (8 осіб)	55 000
Сценографія	Виготовлення 8 дзеркальних модулів та металевих каркасів	28 000
Сценічні меблі	Придбання та переробка столу та крісла у стилі лофт	7 000
Реквізит	Театральна зброя, келихи, дрібні аксесуари	10 000
Костюми та грим	Матеріали та пошиття 8 сучасних стилізованих костюмів	15 000
Технічна оренда	Оренда світлового та звукового обладнання, відеопроектора	30 000
Маркетинг та PR	SMM, таргетинг, друк афіш А1 та програм вистави	30 000
Адмін. витрати	Транспортування та резервний фонд на форс-мажорні витрати	20 000
УСЬОГО		**195 000**

Додаток В: Деталізований кошторис витрат на постановку вистави «Калігула»

Додаток C: Ескіз сценографії вистави «Калігула»

Додаток D: Костюм героя «Калігула»

Додаток E: Костюм героїні «Цезонії»

Додаток F: Костюм героя «Сціпіон»

Додаток G: Афіша вистави «Калігула» Альберта Камю